

· FØROYA · SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 6.

Lýsingaprísir fyri þettireglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórti lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 5. februar 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður búið á posthúsinum, Brævsavnaðstøðum og Servisloftum. Telf. 143.

12. árg.

Er gamli høvdingi sjálvstýrisflokksins svikjarabúgvinn

Ikki móti Dønum men móti sjálvstýris hugsjónini, tá ið hon ikki hóar við hansara einræðis afturhaldspolitikki?

Hann, ið hevur høyrð, lisið og skifti orð um føroyskan politikk hesi megin 1900, undrast á, hvussu stóða Jóannes bónda Paturssonar og hansara fylgis er fallin.

Maður kann ikki lata vera at spyrja:

Hvur hesin høvdingi sjálvstýrismanna svorið seg frá sínum ungdoms- og manndóms politikki.

Hansara rødd ljóðaði áður árta og síðla fyri at Føroya lögtingi skuldi veitað megi og virðing. Tað, ið meirluti Føroya lögting tók stóðu fyri, skuldi umboðsmenn Føroyinga á Døningi leggja sína orku á at fremja. Hann, ið ikki gjordi tað, var settur fram sum svikjari Føroya lands.

Men hvat siga hesin høvdingi og hansara menn í dag?

Nú ikki bert mótmælir hann lögtingsins viðtøku á Døningi og eggjar landsmonnum sínum til at taka undir við at biðja Døning og Stauning forsetisráðherra um at knækta Føroya lögting — nei, hann fer enn og longur út í avsvorjing síni, enn og longur niður í skamm-

arstöðu síni: Hann fellur til knúggja fyri formanni svartasta afturhaldsins í Danmark, og biður hann um stuðul móti Føroyingum, biður teir um at ganga í orrustu á Døningi móti tí fólkavalda Føroya lögtingi.

Hetta ger Jóannes bóndi Patursson í dag. Hetta samtykkja hansara menn, teir, ið harðast skröla upp á sjálvstýri, Føroya ræði o. s. fr. — so langt ganga «frælsismenninir» í svikjara gerð móti sjálvræðisprincippinum.

Hugsu vit okkum, at Føroyar vóru sjálvstýrandi, og at eitt frælslynt demokrati ráddi í landinum, ið viðtók frísnáðar jarðabrukslógir og royndi at socialisera t. v. s. geva landinum, øllum fólkinum, fullræði yvir ymskum fjggjartligum stuðum.

Víldu so hesir mætu mótmælismenn fari til Berlin ella Romaborg fyri at byggja knea fyri teim máttmálka einræðisharrum og avreitt Føroyar ímóti, at teir stóru harrar, Hitler ella Mussolini, knæktaðu teir grímu fólkaræðismenn í Føroyum?

Teirra núverandi stóða í Føroyalands politikki undirtríkar ójættandi svar.

Tað er einki sum avsannar, at teir ikki vildu gjørt tað?

Frælsismenn — sjálvræðismenn — kunna hesir menn ikki longur nevnast. Sagan vil skira teir fyri hitt svartla liðið (Sortskjorterne) ið sveik sjálvræðishugsjónina fyri at knæsa frigeringarstarv hins minna mannsins í Føroyum?

Kriggsvandin

Kriggsvandin er eitt orð, sum lúðum hevur verið tikið til hesi seinastu árin. Men av tí, at ódnin ikki fyri langari tíð síðani er brostin á, eru mong fólk vorðin ívasom um, at kriggið veruliga stendur fyri durum, og ugga seg við, at hetta bert eru tórn orð og einki annað.

Ein slík hugsan er tíverri fátongd!

At verðaldarbardagi ikki longu er brostin á, skyldast óivað bert

einari orsök: tey flestu stórlondini halda seg ikki vera nóg væl útgjörð at leggja út í stríð enn. Og tey royna øll at bota um hetta eftir evnum — ella rættari: yvir evnir. Alt Europa, sum kann hugsast at gera mun í kriggi, arbeidir av øllum alvi fyri at gera seg út á besta hátt við kriggsamboðum. Týskland og Italia hava longu í mong ár bygt herskip og flokfor yvir evnir — fyri ikki at tala um, hvussu Rúslund hevur búgvið seg til hitt stóra uppgæðið.

Frakland og Ongland hava óveitnt sæð ta álvarsmiklu stöðu,

tey komu í av hesum, og eru nú farin undir at byggja kriggstól. Og her verður lögð øll megi í at fáa bæði nóg og góð amboð í skundi. Føroyingar, ið hava ferðast fram við ensku stendurum í fjørheyst, elast yvir tann hópin av herskipum, teir har sóu standa í gerð — nærsagt við hvønn bý framvið Onglands og Skotlands stendur arbeida skipasmiðurnar uppá herskip. Men eisini flogfor verða bygd í Onglandi; tí er tað nakað, Onglendingurin óttast, so er tað flogálop á landið — har fingur teir ein skelk í verðaldarbardegnum síðsta. Teir hava skjótt líka nógvi flogfor sum Italia, og her hava teir verið hepnir, tí teirra flogfor verða hildin fyri at vera betur yvirhøvar enn tey ítalsku.

Vorutílluttlutningin hevur Ongland eisini skipað so væl, at tað, um ófriður hrestur á, ikki skal Føa undir mættroli.

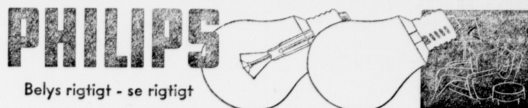
Men hitt stórsta og óivað hitt tyngsta takið, tað hevur tikið, er at tryggja sjóvegin suður um Afriku til Indiu og Kina við at byggja havnir og stasjonir fyri herskip og flogfor ymsastaðni framvið tær vanligu ruturnar á hesi leiðini. Hetta gera teir fyri tað tilfelli, at Miðalhavi í kriggstíð kann gerast teim ov trøngligt at koma íggjgunum.

Amerika — ið óivað mest ræðist Japan — leggur nú eisini stóra megi í at byggja herskip og flogfor.

Spania.

Hósdagin gjordu Franco-menn tvey álop á Madridfrontinum, men vórðu teir afturriknir við tapi. Í øðrum hesum álopi hevði Franco 11.000 manns í stríðinum.

Franco sigur seg — tá hann hevur vunnið stríðið, væl at merkja — at vilja fara í holl við at byggja landið upp aftur. Hann sigur seg ið hvussu er ikki í fyrsta umfari at vilja innføra monarkíð aftur. Har aftur ímóti vil hann skipa so fyr, at alt statstærð verður avtikið, og friður og samarbeið verður skapt millum arbeidara og kapital. (Hetta kann óivað eisini gjøgnumferast, um hann t. d. nýtir Týskland til mynstur. Har hava sum kunnugt arbeidararnir ikki loyvi til at lata upp muinin teirra egnu víðurskiiftum við-víkjandi — alt verður «væl og vísiligt» lagt til rættis frá í erva).

De sparer Penge til Strøm og faar mere Lys, naar De køber de nye lysstærke PHILIPS Læmpes, som sælges hos:

Inst. Asbjørn Skarøhamar, Thorshavn, Købm. Ludvig Poulsen, Thorshavn, Inst. Magnus Magnussen, Tveraa, Inst. V. Mosbjerg Christensen, Vaag, Købm. Jens C. Isaksen, Klaksvig.

En gros: Frithiof Wellejus, Thorshavn.

Ferðabræv og minnir.

— a mi vitjar Álesund og greiður lesarunum frá.

Álesunds-mynd: Nakað av býnum, fremst «Fjellstua», hitt vakra fjallið Aksla.

Utanvert, við Atlantshavið, liggur Álesund, ein ringur av smáum oyggjum gevur skjýli fyri vág og vindi. Innanvert, einar 5—8 míl, letur natúrin portur upp fyri Noregs hálfjollum. Á ferðini inn har sær ein hitt vakrasta, ið Vesturlandið hevur at bjóða, steyrrøtt berg, vakurt undirlendi, har garðar liggja vælhlidnir, fjallaskorð, og tindar, hvítir á enni. —

Uppi yvir Álesund risur Aksla, fjallastiggi ganga niðaneftr.

Vegur niðan á fjallið Aksla.

Vokstur av skóg gevur prýði, tó tað tekur væl so nóg av útsýninum. Her uppi á sløttum verður nú fyrireikað eitt «stadion»; heppin ungdomur, ið fær hetta høvi. Yst á enni, har Aksla hyggur yvir ímóti Vigru, liggur «restaurant» Fjellstua, nýggi og funkiðskend.

Eg leiti fram eftir Steinavágsvegnum. Á høgri lið liggur latínskúlin (miðal- og gymnasi-um). Ein litalan stöð inn á gólvið. Kr. Langlo, lektor, ger so væl og greiðir mær frá hesum virki. Skúlin hevur o. u. 300

næmingar. Ein fittligur læraraflokkur, hvørs fremsti maður er Hildsem, rektor, er ein borgarur fyri, at nakað verður áttreitað; serstakt klassadeildin fyri fysik og kemi er nakað av tí besta, ið mær er komið fyri eygu av tilfukum. Skúlin hevur verið flinkarhallir, ein fyri hvørt kynið.

— — — Leiðin gongur víðari fram, og brátt standi eg í inn-ganginum til Aspskúlan (fólka-skúlan). Ein vokur ungkvinnu heyd mærl vælkomnin og tók meg við sær. — Aspskúlin er bygdur í 1921; tað er ein frálíkur skúli. Tað var hugnaligt at siggja tær stóru ljósu skúlastovurnar. Har var mangt, sum enn restar í heima hjá okkum, t. d. skúlakokurin, har tær eldstu genturnar læra at gera mat. Skúlin hevur o. u. 600 næmingar. Eini 100 børn fáa dagliga teirra morgunmat og doguðar her (á skúlanum!). Tann slovan, har genturnar læra handarbeið, var tíðarhóskandi, og restandi vevurin ikki. — Spell at eg ikki minnst til, hvussu gentan æt, men at hon var vokur, tað gloymi eg ongaltíð.

Nærhendis stendur kirkjan — einasta statskirkja í býnum. Hon er sera vokur, bygd av marmor í nýklassiskum stíli. Hon er er skrydd innan við vokur Al. Fresco í kórinum, har umframt hópin av glasmálningum. Hin fyrrverandi týski keisarin Wilhelm II. hevur givið henni tveir málningar.

Ættanin var at stöðga við kirkjuna, tó eitt og annað leitar fram at huganum. Álesund er víðagitin fyri at eiga Noregs